

2015/11
listopad

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně

POUTNÍK

Obsah čísla 11/2015

<u>Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Listopadová paměť a úcta</u>	<u>1</u>
<u>Blahopřání</u>	<u>3</u>
<u>Oznámení</u>	<u>.....3</u>
<u>Norbert Fabian Čapek: Náboženství zítřka</u>	<u>4</u>
<u>Vladimír Ventruba: Jak jsme v Brně začínali....</u>	<u>6</u>
<u>Ing. Pavel Sedlák: Nechci být prezident</u>	<u>7</u>
<u>Vladimír Mikula: Není smrti (píseň)</u>	<u>9</u>
<u>Vladimír Mikula: Unitářství</u>	<u>10</u>
<u>Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Dar přítomné chvíle</u>	<u>10</u>
<u>Vladimír Mikula: Tak jsem se pomodlil</u>	<u>14</u>
<u>RNDr. Milan Lustig: Zatmění v Unitarii</u>	<u>15</u>
<u>Dr. Jan Kvapil: Sluneční paprsek</u>	<u>20</u>
<u>Rev. Mgr. Jarmila Plotěná: Paměť Země</u>	
<u>Program na měsíc prosinec</u>	

Foto na titulní straně – Kytice T.G.Masarykovi: J. Plotěná

Foto Listopad: Z. Červená

Foto Růže: Z. Červená

Foto Smrk: zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kuusk_Keila-Paldiski_rdt_%C3%A4%C3%A4res.jpg

LISTOPADOVÁ PAMĚŤ A ÚCTA

***Listopad máš, když vidíš
jak všechno se k zemi sklání
v úctě a usebrání
a to co jindy raní,
pohladí něžnou dlaní.***

***Krajina v mlze je i není,
spojuje světy noční a denní.
Ve vlhkém listí tlení
a nutném rozloučení
se skrývá obnovení.***

Listopad je takový měsíc úcty nejen pro tzv. Památku zesnulých, která se každoročně připomíná v běžném občanském životě, ale pro celý charakter tohoto podivuhodného času. Nás, kteří tušíme v životě nějaký smysl a řád a chápeme proměny během roku a jejich významné dny jako něco, co se nás přímo bytostně týká, zve listopad k zastavení, rozpomenutí a souznění s proměnami v přírodě i v člověku, k širšímu vhledu do celistvosti a jednoty života.

Listopad není jen časem „setmělého slunce“ a krátkých dnů, měl by být měsícem dlouhé paměti a vděčnosti. Také my se v tomto našem čísle Poutníka rozpomínáme nejen na počátky činnosti brněnské obce v článku br. Vladimíra Ventrubu. Tedy opět jednou uveřejňujeme něco o tom, „jak jsme v Brně začínali“, pod kterýmžto názvem se v Poutníku čas od času objevují informace o našich unitářských počátcích, abychom si uvědomili, odkud jsme vyšli a čeho vlastně jsme dědicové. Z téhož důvodu po mnoha letech uveřejňujeme z našeho archivu několik textů br. Vladimíra Mikuly, kterého si dříve narození brněnští unitáři pamatují jako významného hudebníka, autora velkého množství textů duchovních písní a unitářského kazatele. S br. Rev. Milošem Mikotou tvořili po

léta dělnou dvojicí pracovníků ve vedení naší obce a to v nemálo složitých a duchovní činnosti nepříznivých dobách tzv. normalizace.

Událostem „měsíce paměti a úcty“ předcházela naše každoroční účast na veřejném shromáždění u pomníku TGM, které bylo letos velmi reprezentativně navštíveno vedením města, vysokými školami, správními úřady a jinými subjekty. Následuje pozvání na pietní shromáždění k 17. listopadu .

Rovněž naše témata promluv jsou tak nějak „listopadově“ zaměřena, nejde ovšem ani zdaleka jen o vzpomínku a pietu. Ona totiž světlá památka někoho nebo něčeho nejen k dalšímu dobrému povzbuzuje, ale přímo zavazuje a inspiruje.

Tak tedy, nejen v úctě zastavení nám všem přeje

Jarmila Plotěná

Listopad

BLAHOPŘÁNÍ

všem členům i přátelům Brněnské obce unitářů, kteří se
narodili v listopadu

VŠE NEJLEPŠÍ!

4.11. Lydie Schmiedková
16.11. Jiří Čada
18.11. Ing. Libor Mikš
22.11. Dagmar Nejezchlebová
26.11. Marie Dvořáková
27.11. Jana Křížová
30.11. Ing. Jaroslav Grossmann

Oznámení – Literárně dramatický kroužek

Brněnští unitáři by na své půdě rádi zorganizovali pro členy i nečleny literárně dramatický kroužek. Jde o nácvik divadla malých forem nebo recitace, se zaměřením na humanistickou tematiku. Pokud se sejde dostatek zájemců (řádově 5), kroužek by se mohl scházet v pondělí večer (předpokládané začátky 17:30). Zájemci se mohou hlásit v unitarii, nebo napsat na e-mail scenare@napismi.cz

NÁBOŽENSTVÍ ZÍTŘKA

Náboženství podle nejlepšího dnešního poznání není pro Boha, ale pro lidi, není Bohem zjevené, ale lidem tak přirozené, jako je jim přirozená touha po pravdě, po spravedlnosti a lásce. Je jim tak přirozené, jako zrak a sluch a pocit tepla a zimy.

My ve Svobodném bratrství hlásíme se hrdě k tomu nejvyššímu, k čemu dnes náboženský vývoj dospívá. Nám je tudíž náboženství především záležitostí člověka. Je pro člověka, aby krásněji a bohatěji žil, aby větší radost měl ze života a aby své poslání na této zemi co nejlépe splnil.

Podle starého bylo tělo zanedbávané, posty a bičováním trýzněné, a přišla-li nemoc, byla prý seslána od Boha. Jestli my klademe tak velký důraz na správnou péči o tělo, jako část našeho náboženství, nesmíme to zaměňovati za obvyklou péči a starost o tělo, neboť v tom je velký rozdíl, jestli ta péče má posvěcení náboženské, anebo jestli je to obyčejná světská záležitost. Postačí, že se o tom, zde aspoň zmíním.

Dále patří k našemu náboženství péče o duševní potřeby člověka. Ve starém náboženství to byla věc kněží. Tenkrát stačilo slepě věřit. Člověk neměl sám zkoumati, a pochybovati bylo hříchem. Samostatné myšlení bylo překážkou pobožnosti.

Nejoblíbenější duševní stavy, vytrvale ve starém náboženství pěstěné, byly pokání, lítost, smutek, strach, poníženost, slepá poslušnost, pláč, naříkání nad sebou a nad světem.

Nejlepší psychologové dnešní doby nejen pěstění takových stavů zavrhuji, ale považují je za duševní sebeotravu a za příčinu nervových a duševních chorob. V dobách těžkých krisí je proto tolik zoufalých a vnitřně rozbitých, že jejich náboženství místo léku podává jim jedy.

Náboženský člověk v našem smyslu bude svou nejvlastnější bohoslužbu konat uvnitř ve své duši sebevyrovnáváním, ovládnutím svých nálad a podněcováním sám sebe k velkému a vítěznému životu.

On však se nespokojí s duchovními požitky, které ve svatyni svého nitra znovu a znovu okouší, ale půjde dál a vystoupí, tak řečeno ze sebe, aby se obětoval službě pravé lidskosti. Sloužit Bo-

hu, to je sloužit lidem. To je vlastně jediná pravá bohoslužba. Této bohoslužbě učil Ježíš, a je s politováním, že jeho evangelium bylo znešvařeno a zneuctěno všelijakými kněžskými výmysly, a vlastní jeho podstata zůstala úplně v zapomenutí. Často se dokonce stává, že ve jménu Ježíše bývá kaceřován ten, kdo jej následuje.

Učení Ježíšovo hlásá prý se dva tisíce let. Nevidíme však, že by v ohledu mravním, v lásce k bližním a v dobré vůli ke všem lidem bylo lidstvo nějak pokročilo. Naopak, válka stíhala válku, a sebevražd, bídy, zoufalství, nemoci a zločinnosti je snad více, než kdykoliv před tím.

Kdyby náboženství, jak mu dnes nejlépe rozumíme, stalo se náboženstvím zítřka, a v tom duchu se dále vyvíjelo aspoň pět set let, tedy jenom čtvrtinu toho času, které má křesťanství za sebou, víte, co by nastalo?

Myslím, že by všechny nemoce byly odstraněny a lékaři by věnovali svůj čas a um bádání o lidském organismu, jak jej přivést na nejvyšší stupeň výkonnosti, svěžesti a dlouhověkosti. Potom by žádný své tělo ani necítil, jako necítí srdce, když je zdravé; měl by radost ze života, byl by silný a krásný, a když by ve stopadesáti letech umíral, bylo by to, jako když usíná ke spánku příjemně unaven.

A dále nebylo by bídy, každý by měl všeho dost, neboť naše země při správném využití stačila by pro stokrát více lidí. Dnes lidé věnují devadesát procent svých sil, svého umění a vědění na to, jak by jeden druhého přemohl, obelstil, oklamal, jak by jedni před druhými se bránili, nebo na druhé se chystali, aby jim ublížili. Když by všechny tyto síly byly obráceny na vynalézání užitečných věcí a strojů, na budování krásných domovů a účelných škol, na opatřování blahobytu, na šíření osvěty a na zušlechťování života, nebylo by jediného žebráka, ba ani zločince a nikoho by nenapadlo, aby svůj život nebo někoho druhého ničil.

Celá země byla by jedno velké bratrstvo, kde by jeden pro druhého žil a všichni všechněm byli oddáni. Nikdo by druhému nevnucoval své mínění, nikdo by neobmezoval svobodu druhého, svoboda a bratrství byly by heslem všeho lidstva. Potom by lidé ovládnuvší zemi spojili síly k ovládnutí prostoru a navázali by spojení a přátelství s obyvateli jiných světů.

Jak malicherné je myšlení, že by nejvyšší Inteligence měla zalíbení v tom, čemu dnešní vraždící se lidstvo říká náboženství! Ano, náboženství je něco velikého. Je to nejvyšší idea, nejvznešenější cit, nejmohutnější vypětí všech lidských mohutností k poznesení se na úroveň lidskosti a božnosti.

Norbert F. Čapek

CC, roč. XII., 1934, č. 3, s. 38-40

JAK JSME V BRNĚ ZAČÍNALI...

Výsledky kruté 1. světové války 1914 – 1918 přinesly novému československému státu řadu revolučních a demokratizačních změn v celé oblasti společenského života.

Ke změnám došlo i v životě církví a náboženských skupin. Otřásá se všemocná pozice církve katolické, vznikají církve nové: přes milion členů získává církev československá.

Mezi číselně menšími skupinami se čile hlásí k životu Náboženská společnost čs. unitářů, která se celé desetiletí promyšleně formuje kolem duchovního Dr. Norberta Čapka a jeho spolupracovníků z Prahy, Brna i jiných měst a míst v ČSR na základě programu svobodného náboženství bez dogmat, antihumánních ideologií a složitých správních struktur.

V Brně získal Dr. N. Čapek svými přednáškami, způsobem argumentace, života a radostným příkladem pro tento vlastní přístup k duchovní cestě nemálo stejně myšlenkově a duchovně naladěných příznivců, jejichž rodiny se staly nejaktivnějšími při zakládání unitářských obcí. Tak to byli např. manželé Korandovi, Uhrovi, Vaďurovi, Vobesačtí, Ventrubovi, ale především manželé Doležalovi, v jejichž jednopatrovém rodinném domku na Palackého ulici v Brně-Králově Poli se ve 2. pol. třicátých let min. století začali tito bu-

doucí unitáři scházet, besedovat, plánovat a rozvíjet činnost.

Sestra Doležalová připravila pro děti členů program Nedělní unitářské školy, kde si s nimi vyprávěla o životě lidí a přírody (seznamovala je s velkými postavami českých dějin), o názorech mudrců a filosofů i o morálních zásadách, které bychom měli ctít a dodržovat.

V r. 1940 se mladé paní Balcárkové, která byla dcerou sestry Doležalové a se svými rodiči i manželem panem Balcárkem žila ve společné vilce, narodil synek Pavel. Děti, které se zúčastňovaly Nedělní školy, besídek, her i svátečních akcí ve vilce i na zahradě u Doležalů a Balcárků, byly svým věkem starší v průměru o 10 let než Pavel a jeho sestra. Ale stejně tak se oba po několika letech rádi připojovali ke hrám a činnostem ostatních dětí v duchovně podnětném prostředí u babičky, dědečka a dalších sester a bratří.

A toto unitářské prostředí je všechny naplňovalo do dalších dobrých i zlých let 2. poloviny 20. století touhou po vzdělání, kulturnosti a náboženskými ideály lidské spolupráce, humanity, pravdy a lásky.

Vladimír Ventruba

NEHCI BEJT PREZIDENT...

Když kráčíš kolem hyacintů - neměl bys lhát, snad ani vraždit... píšu tento text a stále mi ještě v uších zní text úvodní písně alba Petra Skoumala "A nebo cibule". O tomto albu jsem donedávna neměl tušení. Bylo to trochu jako zjevení, nečekaný pozdrav z druhé strany, myslel jsem, že starý pán už na dospělé zcela zanevřel a psal jen hudbu pro děti. Básně Ivana Wernische, Pavla Šruta, Jana Vodňanského a Ivana Blatného ve Skoumalových skladbách pěkně „prokourly“. Autorův civilní hlas a syntezátor místy doplňují dětské hlasy nebo housle Jana Hrubého, hudba

plyne typickým volným tempem a jemným suchým humorem.

Petr Skoumal nevyprodával stadiony, zřejmě o to ani nestál. Petr Skoumal s námi již fyzicky není, jeho skladby však zůstávají. Kdo by neznal třeba píseň "Jak mi dupou králíci", kterou vytvořil společně s Janem Vodňanským? Také kouzelně rozladěný klavír z Maxipsa Fíka, nebo znělka „Pata a Mata“ mi vždycky zvednou náladu. Filmů, ke kterým napsal Petr Skoumal hudbu, bylo hodně, cimrmanovských i jiných. Někdo si vzpomene na jeho účinkování s Vladimírem Myšíkem a etc., například na albu *20 deka duše*.

Vrcholem Skoumalovy autorské tvorby je pro mne LP *Poločas Rozpadu*. Zde se autor charakterizoval v úvodní písni *Chci dál*:

*„Nechci bejt prezident a nechci bejt král,
ve dne bych se bavil a v noci se bál*

...

*Chci dál, než za vrata se dívat – trochu dál, trochu dál
Chci dál, než jednu sloku zpívat – trochu dál, trochu dál“*

Živnou půdou díla Petra Skoumala byl odpor proti husákovské „sorele“ - proti marasmu „reálného socialismu“. Skoumalův protijed paradoxně neztrácí svoji účinnost ani dnes, v době sice svobodné, avšak v mnohém stále hluboce schizofrenické. V době, kdy nám reklamy vnucují za smysl života honbu každého za kdečím možným i nemožným.

Skoumalova hudba nás doprovází civilně a samozřejmě, jako by zde byla odjakživa. Je to elegantní nenápadnost uměleckého díla mezi skleněnými cetkami, elegance, kterou bohužel dosahují a vědomě oceňují jen nemnozí.

Pavel Sedlák

NENÍ SMRTI

1. *Není smrti, jsou jen změny,
Bůh jest život, hmotou není;
co se zrodí, musí zemřít,
odumřelé znovu ožít.*
2. *Kapka vody, vzduch i moře
má počátek v Tobě, Bože;
lidská bytost chrám je Boží,
v něm duch vládne, myslí, tvoří.*
3. *Když bol naše nitro svírá,
utiší jej v Boha víra;
hmotné tělo země stráví,
Božská jiskra návrat slaví.*
4. *V paměti svůj vývoj mějme,
nectností a zla se vzdejme;
láskou, pravdou chtějme žíti,
lepší osud budem míti.*
5. *Smrt si pouze tělo vzala,
zářnou duši Tvůrci dala;
zrak zvedněme k hvězdné výši,
dlí tam duše v Světla říši.*

*Lásku v srdci měl,
vroucně písně pěl,
v bližním Boha zřel.*

Vladimír Mikula

UNITÁŘSTVÍ

Je náboženství bratrské a pokrokové. Není v rozporu s vědou. Unitáři věří v Boha jednoho, neoddělitelného od života člověka.

Autoritou: *čisté svědomí*

Biblí: *příroda s neomylnými zákony*

Slovem Božím: *pravda*

Bohoslužbou: *obětavost, lidumilnost, snášedlivost*

Svatými: *osobnosti zbožné, vznešené, ušlechtilé*

Úkolem: *výchova ušlechtilého charakteru každého jedince*

Cílem: *poznání Boha ve svém nitru*

Povinností: *chránit Božství ve svém nitru před zneuctěním*

Jsme částí ducha – moudré myslící životní tvůrčí schopnosti; kosmické energie, která proniká vším a je v něm. Ef 4, 6

Božskou činností je klid, soulad, blaho, mír.

Milé jest viděti slunce, Kaz 11, 7

Vladimír Mikula

DAR PŘÍTOMNÉ CHVÍLE

Jeden chasidský příběh vypráví, že Bůh poslal anděla Gabriela, aby přinesl dar věčného života každému, kdo bude mít chvíli času, aby ho přijal. Anděl se však vrátil zpět se slovy: „Všichni byli jednou nohou v minulosti a druhou v budoucnosti. Nenašel jsem nikoho, kdo by měl čas“.

Každý den dostáváme jedinečný dar, který si často ani neuvědomujeme a zapomínáme být za něj vděční a jako se vzácným darem s ním zacházet. Máme před sebou k prožití jedinečný nový den, vzácný a neopakovatelný dar času. Jak s ním naložíme a zda v ten náš čas budeme přítomni nebo jak se říká správně a přesně *d u c h a p ř í t o m n í*, je jenom na nás. Je tak běžné, že člověk při mnoha aktivitách, starostech a zájmech, s myslí upřenou na

svůj cíl ztrácí svoji duchapřítomnost, to znamená, že si neuvědomuje ono důležité TEĎ a TADY a řeší buď minulost nebo spěchá k představě budoucnosti. Ve snaze co nejvíce zažít, uskutečnit, splnit, mu něco zcela podstatného uniká. Skoro to tak vypadá, že může říct:

„Neuvědomil jsem si, že dnes je už dnešek
a než jsem si to uvědomil, byl zítřek.“

Dokonce v současnosti z tohoto stavu „nevím kdemihlavastojí“ se dělá téměř norma či dokonce jakýsi ideál tzv. aktivně a tzv. „naplno“ žijícího člověka. Že takový nic vlastně nezažije a pro samou činnost nic trvalého ani neudělá, o tom se raději neuvažuje a běží se dál. Lidé se pak diví, co nedobrého se kolem nich děje a „nadávají na poměry“ a vlastně neprávem. Noří se buď do negativních dějů minulosti, nebo do obav a strachu z budoucnosti a způsobují si tak největší utrpení. A zatím jim uniká ono podstatné TEĎ a TADY a taktéž úžasná zkušenost, že ze síly onoho TADY a TEĎ se děj života odehrává ve zcela jiném světle. Jak píše Antony de Mello“ v knize Modlitba žáby: „Současná chvíle není nikdy nesnesitelná“.

Je tomu tak a snad každý někdy zakusil dar přítomné chvíle. Vůbec nemusíme vzpomínat, zda tomu někdy tak bylo nebo kdy a kde jsme se s Přítomností setkali. Každý to dobře víme a máme jasnou vzpomínku, protože na ono velké Setkání se zkrátka zapomenout nedá. Pokud nastane, vždycky v člověku uvízne vzpomínka bez ohledu na to, zda ji vyhledává nebo se jí programově brání. Někdy ji jen obtížně může vylíčit slovy, ale je pravda, že mnozí autoři, spisovatelé, básníci, hudebníci i malíři, toto setkání s darem Přítomnosti popisují, a nebo dokonce vyjadřují, jak jim tento dar změnil život. Např. Rabíndranáth Thákur vzpomíná na takový dar přítomné chvíle, kterou zažil při východu slunce v obyčejné městské ulici. Tehdy napsal:

„Mé srdce se dnes otvírá
a svět je přichází obejmout.“

V knize Duch svobody vzpomíná, že to nebyla jenom básnická nadsázka. Nebyl schopen svůj zážitek jinak vyjádřit. Pokračuje ve své vzpomínce:

„Tím líp i pro mne, pomyslel jsem si – to co jsem spatřil na Sudder Street uprostřed lidského shonu, uvidím jistě lépe ... v Himálaji. Alespoň se přesvědčím, jak se bude Himálaj jevit mému novému zraku. ... Když jsem se vyšplhal do Himálaje a rozhlédl se kolem sebe, zjistil jsem, že už onen zrak nemám. Pravděpodobně jsem se dopustil té chyby, že jsem se domníval, že zvenčí je možno spatřit něco opravdového. Aťsi je nebetyčný velikán sebevyšší, nemůže mi nabídnout ze svých rukou nic, zato ten, který je Dárce všeho, může člověku v jediném okamžiku i v úzké městské uličce předvést celý svět.“

(R. Thákur: Duch svobody, Praha, Vyšehrad 1995, s. 199.)

Je až nápadné, že tuto prchavost setkání s Přítomností vyjadřuje mnoho výpovědí těch, kteří ji prožili. Často ji popisují jako neočekávaný Dar jako něco, co si člověk nijak nemůže zasloužit ani Tomu připravit cestu. Často si lidé také připomínají dětství jako období radosti a blaženosti, i když třeba vyrůstali v těžkých, chudobných nebo nějak jinak stísněných podmínkách. Člověk obvykle ani neví, proč na toto období tolik vzpomíná a proč mu tehdy byla tráva zelenější, vůně voňavější, jídlo chutnější, třeba bramborová kaše jako kopec vysoká a tak nějak „bramborovější“... Mnohý si povzdechne, že byl tenkrát šťastnější a není to také proto, že byl při všem, co dělal, přítomnější?

Ono „BÝT PŘÍTOMEN“ je dávné, dosud nedoceněné tajemství, táhne tiše dějinami lidí, i když historie o něm vlastně mlčí. Také náboženství o něm po celá tisíciletí významně mlčí, ale pečlivě je při tom ukrývají v jinotajích a Písmech své víry. Život v Přítomnosti, ono velké TEĎ a TADY bez předsudků, negací, odporu, námitek a strachů nebyl příliš ani v náboženství zdůrazňován a zřejmě se vědělo proč. Hlavní nebo početně nejsilnější náboženské instituce váhaly a po celá staletí spíše odmítaly „rozbít atom“, jímž je vědomé prožívání Přítomnosti, neboť ten, kdo se dostane k tomuto zdrojovému, při tom nepatrnému NYNÍ, stává se nezávislým na institucích, tradicích a přáních světa.

Ten, kdo prohlédne jako by „skulinou času“, „prostoupí nepatrností přítomnosti nebo dostane „dar bezčasí“, je mu tak paradoxně „čas darován“, je důvodně obdařen časem a často také inspirací, jak moudře s tímto časem hospodařit. Je mu také velmi snadné

chovat se správně k času jiných, tedy doslova mít úctu k času života v jakékoliv podobě. Tento jev vysvětluje zdánlivé nepochopitelné případy odvahy a přežití i v nejtěžších podmínkách.

Mnohá písma moudrosti toto znala. Jde o ono umění žít v přítomnosti po tisíciletí dosahované nejrozličnějšími meditačními a očištnými metodami, např. indická jóga téměř všech cest, Buddhova osmidílná stezka, indiánská moudrost mírumilovných bojovníků a šamanů, egyptské zasvěcovací rituály, cesta proroků dávného Izraele a kabbala, novozákonní Ježíšovo učení, súfijská metoda „zastavení“, keltská wyda (jóga druidů), různá starověká i novější mysteria, a duchovní směry současných hledačů dávného tajemství daru Přítomnosti.

V Unitarii se také praktikovala již za Dr. N. F. Čapka různá jógová cvičení, cvičení se zaměřením na dech a meditace.

N. F. Čapek v závěru své knihy *Nálada* a její vědomé tvoření píše: „Když se oddávám meditaci, ať cokoliv jiného při tom zanedbám nebo zapomenu, jedno vždy zůstává, i kdybych žádných slov neužíval, je to uvědomění sounáležitosti k vesmírnému životu, je to utišení se sám v sobě a přiblížení se tam, kde všechna přání ztichnou, všechno jiné se zapomíná a zůstává pocit Veliké Přítomnosti Věčného.

**Když zvon noci k ránu odezní,
upředu si verš a budu vítat světlo na úsvitu.
Hellios – Slunce stoupá do slávy
a září na blankytu.
Je tu nový den.**

**Odplyne svítání i ranní slavobrána,
útržky všech tvých chvil uvíznou v propadlišti,
však ty zůstaň stát na stráži naděje
a vítej všechna rána:
dar chvíle přítomné i chvíle příští.**

Jarmila Plotěná

TAK JSEM SE POMODLIL

Ranní slunce políbilo mne svými zářícími paprsky a zradostnilo mou bytost. Uvítal jsem nový den, uložil si úkol vykonati dobrý skutek. V Novém zákoně Ef 4,31 četl jsem: „Budte k sobě laskaví.“

Nevidoucího jsem převedl přes rušnou silnici

a tak jsem se pomodlil.

Přečetl jsem několik knih a úvah vynikajících osobností, obohatil se vědou, pravdou, zkušenostmi

a tak jsem se pomodlil.

Svoje získané vědomosti, znalosti předal jsem bližním pro jejich klidnější, radostnější život

a tak jsem se pomodlil.

Zahleděl jsem se do obličeje oduševnělého člověka, na umělecký obraz, sochu; uvědomil jsem si, že Bůh mluví k lidem tichem, vnuknutím, krásou přírody

a tak jsem se pomodlil beze slov.

Kolemjdoucí se usmál na mne. Též jsem ho úsměvem pohlídl

a tak jsem se pomodlil.

Daroval jsem hračku dítěti; jeho radost z dárku zvýšila moji obětavost

a tak jsem se pomodlil.

Navštívil jsem nemocného, poskytl mu pomoc, povzbudil jsem trpícího

a tak jsem se pomodlil.

Ve vůni květin pocítil jsem dech Nejvyššího, který Svým dechem vše oživuje. Bohu jsem poděkoval za zdraví a schopnosti, které do mne vzáhl

a tak jsem se pomodlil v duchu a pravdě.

*V každém z nás je jiskra Boží a ta jenom lásku množí.
Radost v žití plná není, chybí-li v něm pochopení.*

Vladimír Mikula

ZATMĚNÍ V UNITARII

Jedná se o OUB - a to o zatmění, které probíhalo v Unitarii v Brně ve středu 8. 4. 2015, ale nikoli o ztlumení či vypnutí osvětlení, ani o zatemnění, jak my starší si pamatujeme z dob válečných, a už vůbec ne o zatmění mozků (jak někdo říkává), ale o přednášku, kterou jsem ten den měl na shromáždění, na téma „Záhady zatmění Slunce a Měsíce“.

Něco z ní nyní uvedu v písemné formě, příp. doplním, vzhledem k tomu, že v souvislosti s nedávným zatměním Měsíce v noci z 27. na 28. 9. 2015 se na Unitarii vyskytla řada dotazů na princip zatmění a pod. (větš. za mé nepřítomnosti).

Na zmíněné přednášce jsme si nejprve vysvětlili rozdílnost principů těchto dvou zatmění. U **zatmění Slunce** jde o to, že my vlastně Slunce nebo jeho část nevidíme, protože našemu pohledu vstoupil do cesty Měsíc, tedy nám ho zaclonil. Kdežto u **zatmění Měsíce** jde o úplně jiný princip: nelze říci, že Měsíc či jeho část nevidíme – my ho, resp. jeho část, sice vidíme, ale hůře (méně intenzivně), protože mezi Sluncem a Měsícem vstoupila Země (čili „vlezla do cesty“ slunečním paprskům) a vrhla na Měsíc stín, tedy zastínila ho. (Já jsem navrhoval, že by se těmto dvěma odlišným typům zatmění mělo říkat **zaclonění** a **zastínění** jako zvl. případům zatmění.)

Když položím otázku: „Co je větší, Slunce nebo Měsíc?“, tak většina lidí se takto položené otázce udiví, neboť si myslí, že je jasné, že Slunce je větší, někteří možná i pochybují o svých duševních schopnostech... Ale ono to není tak jednoduché. To porovnání bylo v absolutní velikosti. Ale v astronomii se vesmírná tělesa zpravidla porovnávají podle tzv. **úhlové velikosti**, tj. pod jakým úhlem jsou pozorována (viděna).

Nyní několik (pro většinu lidí bohužel nezáživných) technických dat (jen těch pro další úvahy potřebných). Podle 2. Keplerova zákona vesmírné těleso (satelit, družice či planeta) o-

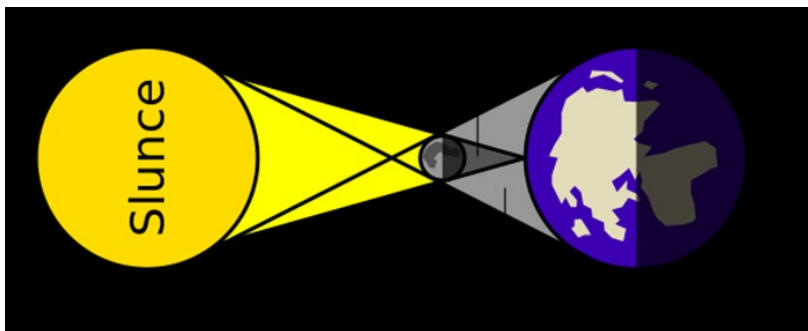
bíhá okolo jiného tělesa (centrálního) po eliptické dráze (ekliptice), tedy vzájemná vzdálenost těchto dvou těles se mění.

Tak **Měsíc**, když je v **přízemí** (nepřekvapujme se kvůli stejnému názvu pro 1. nadzemní podlaží budovy i když tu určitá analogie je – přízemí neboli **perigeum** je místo na ekliptice Měsíce nejbližší Zemi), tak je asi 364 397 km vzdálen od Země, kdežto v **odzemí** (= **apogeum**) je to asi 406 761 km; v tomto rozmezí vidíme Měsíc pod proměnným úhlem cca 29,2' - 33,3' (úhlových minut).

Země je v **přísluní** (=perihelium) vzdálena od Slunce cca 147 000 000 km a v **odsluní** (=afélium, řidčeji (ale více se mi líbí) **aphelium**) cca 152 000 000 km. Ze Země vidíme Slunce pod úhlem okolo 32' (průměr 31'59,2'').

Vzájemný velikostní vztah lze také názorně vysvětlit tak, že vzhl. k tomu, že Slunce je od nás (tj. Země) vzdáleno zhruba 400 krát více než Měsíc, ale současně Slunce má rovněž zhruba 400 krát větší průměr než Měsíc, vidíme obě tělesa zhruba pod stejným úhlem; někdy je Měsíc trochu větší (úhlově) než Slunce, někdy naopak. Jestliže vidíme Měsíc větší než, nebo stejně velký jako, Slunce, pak nám Měsíc může zaclonit celé Slunce a může pro nás (tedy na tom místě Země, kde se nacházíme) nastat **úplné zatmění Slunce**; ale jestli nejsme na „správném“ místě a Měsíc nám nezacloňuje celé Slunce, jen jeho část, pak pro nás nastane jen **částečné zatmění Slunce**. Rovněž, když vidíme Měsíc menší než Slunce, logicky nám nemůže Měsíc zaclonit celé Slunce a tak může pro nás nastat nanejvýš částečné zatmění Slunce.

Následující obrázek nám názorně ukáže, jak Měsíc vrhá stín na Zemi (jde o názornost – zobrazení těles ani vzdáleností není v přímém poměru k jejich skutečným velikostem, rovněž polostín nemůže pokrýt zdaleka tak velkou plochu Země, jak znázorňuje obrázek).

Logicky uvážíme, že úplné zatmění můžeme vidět, jen když se nacházíme na Zemi v oblasti (úplného) stínu, z oblasti polostínu pozorujeme jen částečné zatmění; mimo tyto oblasti o zatmění nemusíme ani tušit. Při pohybu vystupujících 3 těles stín postupuje po Zemi a vytváří tzv. **pás úplného zatmění** (ve střední části mívá šířku 112 – 270 km). Po jeho obou stranách polostín vytváří **pásy částečného zatmění**; v nich čím blíže se nacházíme pásu úplného zatmění, tím větší část Slunce nám Měsíc zacloní.

Tak např. 4. 1. 2011 sice nastalo úplné zatmění Slunce, ale přes ČR nešel pás úplného zatmění, pouze pás částečného zatmění, které zde bylo pozorovatelné, a tak mnoho našich občanů cestovalo do okolních států, přes něž přecházel pás úplného zatmění, aby shlédlo ten zajímavý jev trvající jen pár minut: úplné zatmění Slunce.

Při vrcholném okamžiku úplného zatmění Slunce vidíme nádherný úkaz, tzv. **koronu** (jakési rozzáření okolo zatmělého

Slunce, při němž je, především pro odborníky, pozorovatelné mnoho zajímavých fyzikálních úkazů) kvůli níž a dalším úkazům jsou astronomové ochotni cestovat až „na opačný konec“ Země (aby zachytili tento krátký okamžik, trvající třeba 3 minuty, a mohli provést svá pozorování a měření).

Je-li Měsíc menší než Slunce (úhlově) a jsme-li ve středu pásu úplného zatmění, tak ve vrcholné fázi (středy Slunce a Měsíce a my jsme v přímce) nám Měsíc zacloní střední část Slunce a „zpoza Měsíce kolem něho na nás vykukuje Slunce“ – nastává tzv. **prstencové zatmění Slunce**.

Jak jsme již uvedli, u **zatmění Měsíce** jde o úplně jiný princip zřejmý a snadno pochopitelný z následujícího obrázku.

Projde-li celý Měsíc kuželem stínu vrženého Zemí, nastane **úplné zatmění Měsíce**. Projde-li jen část Měsíce tímto kuželem, nastane **částečné zatmění Měsíce**.

Z výše uvedených principů, a i z obrázku, logicky plyne, že na rozdíl od Slunce zatmění Měsíce vidíme z celé Země (ovšem z míst, z nichž na Měsíc vidíme) prakticky stejně.

A ještě jeden podstatný rozdíl: Při zatmění Slunce my část Slunce zacloněnou Měsícem nemůžeme vidět. Kdežto část Měsíce, na níž Země vrhla stín, my vlastně vidíme, ale zastíněnou. Na rozdíl od Slunce, které svítí *vlastním* světlem, které si vyrobilo pomocí nukleárních reakcí probíhajících uvnitř Slunce, Měsíc svítí *odraženým* slunečním světlem. Díváme-li se pozorně, obzvláště ve vrcholné fázi úplného zatmění Měsíce, tak přece jen Měsíc vidíme poněkud osvětlený světlem rozptýleným zemskou atmosférou.

Vliv na přírodu: Při zatmění Měsíce jsem žádný vliv nepozoroval, kdežto při úplném zatmění Slunce se náhle zešeří a zřejmě tím dezorientovaní ptáci přestanou zpívat, zřetelně se ochladí (zř. v důsledku zastínění slunečního záření včetně tepelných paprsků) a vznikne vánek (chladnější a tedy těžší vzduch ze zastíněných míst vytlačuje lehčí teplejší vzduch z míst ozářených).

Pozn.: 1) Zájemcům ukážu velké množství obrázků (cca 250), které z techn. důvodů nebylo možno otisknout. **2)** Budu vděčný za jakékoli konstruktivní kritické připomínky. **3)** Chci nachystat návazný článek „ROK MODRÉHO A ČERVENÉHO MĚSÍCE“, který by měl vyjít v následujícím čísle Poutníka.

Milan Lustig

Zdroje: IT, obrázky z Wikipedie, fyzikální zákony, vlastní pozorování

SLUNEČNÍ PAPRSEK

*Hovořil vítr v údolí
s větvemi nejstarších lesů,
že prý jsou místa na světě,
která jsou obydlím děsů.
Že prý jsou na světě propasti,
ve kterých věčná tma vládne,
kde ani tráva neroste
a každý život vadne.*

*Poslouchal sluneční paprsek,
sám při tom trošinku zbledl,
viděl již všechno na světě,
tmu ale nezahlédl.
Pevně si proto umínil,
že vyhledá ji v kraji,
dosud ji vůbec nepoznal
a ti o ní povídají.*

*Vydal se na pouť dalekou,
proběhl celičkou Zemí,
do srázů zalétl hrozivých,
zabloudil do podzemí.
V nejhlubší pustil se propasti,
ve kterých smutek číšel,
tmu ale nikde nenašel,
o které mluvit slyšel.*

*K větru se o radu obrátil
s trápením, jež jej tak hnětlo.*

*Ty ji, můj milý, nespatriš,
vždyť nosíš před sebou*

S V Ě T L O!

Dr. Jan Kvapil

PAMĚŤ ZEMĚ

*Od zapomnění do rozpomenutí
provázej nás svým mocným slovem
a časem zatmělého Slunce ved' nás
tak jako vodíváš ty, kteří bloudí ve tmách.*

*Mrákoty setři nám z očí,
znamení, která nám zanecháváš, kéž čteme.
Na tváři Země nechť nacházíme Tvoje stopy
a poznáváme.*

*Moudrost pradávných věků
v hlubinách ukryváš a na každém kroku
na tváři Země.
Nám zapomnění je údělem a dřímota,
modrou planetu, která nás má donést k Tobě,
jak šílení plavci svoji loď ničíme.
Neznáme svoji cestu.*

*A přece jsi ukryl v útržcích prastarých příběhů,
v kamenech Země, v svatyních chrámů a
činech reků
původní poselství lidského rodu:
nejkratší cestu – od Země k Tobě.*

Jarmila Plotěná

PROGRAM NA MĚSÍC PROSINEC 2015

Shromáždění se konají na ul. Staňkova 18a, Brno, budova OSC a.s.,
3. patro. Doprava: tramvaj číslo 1 a 6 - zastávka Hrnčířská

Úterý 17,30 – 18,30 hod.:

1.12., 8.12., 15.12., 22.12.: **ZPĚV DUCHOVNÍCH PÍSNÍ A MANTER**

Středy 17 – 19 hod.:

2.12.: **SETKÁNÍ NAD INSPIRATIVNÍM TEXTEM A MEDITACE**

9.12.: Božena Jančíková, Ivo Koukol:

SVÁTKY SLOVANSKÉHO ROKU – II. zima (cyklus)

16.12.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, RNDr. Milan Lustig:

ZDRAVOTNÍ CVIČENÍ A AUTOGENNÍ TRÉNINK

23.12.: **PŘEDVÁNOČNÍ SETKÁNÍ aneb SETKÁNÍ U SVÍCE**

Pátky 17 – 19 hod.:

4.12.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná:

PAMĚŤ, jak ji poznáváme a můžeme zlepšovat

11.12.: RNDr. Milan Lustig: **VČERA, DNES, ZÍTRA – ŽIJME!**

18.12.: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná:

TÓNY VÁNOC – aneb duchovní význam hudby nejen vánoční

Čtvrtek 18,30:

10.12.: Setkání skupiny **ALLAN KARDEC:** (přednes česky)

téma: **TY A MÍR – JEŽÍŠOVA PSYCHOTERAPIE**

Děkujeme všem dárcům za finanční příspěvky na našich akcích.

Obec unitářů v Brně vydává měsíčník „Poutník“ obsahující původní články členů a přátel Unitárie, články z historie unitářství, poezii, aktuality i zábavu.

E-mailová adresa: unitaria.brno@seznam.cz.

Viz též www.unitaria.cz a www.brno.unitari.net.

Pokud si přejete tento program nebo časopis „Poutník“ dostávat e-mailem, sdělte vaši e-mailovou adresu v kanceláři Obce unitářů v Brně.

Redakční rada: Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Mgr. Daniel Novotný,
Ing. Marie Vohlídalová, Ing. Ivan Sommer, Ing. Pavel Sedlák
Za obsah článku nese odpovědnost jeho autor.

MK ČR E 16083